

MAZOWSZE I PODLASIE W OGNIU 1944-1956

ANTONI BOROWIK
„LECH”

ANTONI BOROWIK

„LECH”

Ppor., ur. we wsi Krupice (pow. Bielsk Podlaski). Jego starszy brat poległ w kampanii wrześniowej 1939. W okresie okupacji niemieckiej był żołnierzem AK w Obwodzie Bielsk Podlaski.

Od lutego 1945 służył w patrolu samoobrony dowodzonym przez ppor. Władysława Łukasiuka „Młota”, a następnie od kwietnia w oddziale partyzanckim ppor. Teodora Śmiałowskiego „Szumnego”. 11 V 1945 uczestniczył w akcji rozbicia garnizonu KBW w Siemiatyczach. Po rozwiązaniu oddziału 2 VIII 1945 zdecydował się pozostać w polu wraz z Łukasiukiem i dołączyć do 5. Brygady Wileńskiej AK. W jej szeregach przebywał przez miesiąc, walczył z grupami operacyjnymi NKWD, KBW i „ludowego” WP. Następnie służył w oddziale ppor. Lucjana Minkiewicza „Wiktora” i ppor. Łukasiuka, przemianowanym w lutym 1946 na 6. Brygadę Wileńską AK.

W marcu 1946 wyznaczony na stanowisko dowódcy pododdziału żandarmerii, który zajmował się przede wszystkim zwalczaniem przestępczości pospolitej i zdobywaniem środków niezbędnych do funkcjonowania brygady. Od marca 1947 dowodził 3. szwadronem, sformowanym w wyniku połączenia patrolu żandarmerii z pododdziałem pozostałym po poległym st. sierż. Józefie Babiczu „Żwirce”.

W 1947 nie zdecydował się na ujawnienie, trafnie oceniając, że komuniści nie dotrzymają warunków amnestii. Był solidnym dowódcą, jednym z najbliższych współpracowników kpt. Władysława Łukasiuka. Poległ w trakcie operacji „Z” 8 V 1948 pod wsią Ogrodniki; ciężko ranny popełnił samobójstwo, detonując granat na wysokości głowy. Miejsce jego pochówku pozostaje nieznane.

MAZOWSZE I PODLASIE W OGNIU 1944-1956

JÓZEF L. MAŁCZUK
„BRZASK”, „GRZMOT”

JÓZEF L. MAŁCZUK

„BRZASK”, „GRZMOT”

Ppor., ur. 31 VII 1915 w Wyrozębach (pow. Sokołów Podlaski). W latach 1936–1938 służył w 10. puł, ukończył tam szkołę podoficerską, uzyskując stopień kaprała.

W konspiracji SZP-ZWZ-AK działał od początku okupacji. Zorganizował placówkę AK w Wyrozębach i był jej dowódcą. Od marca 1944 był zdekonspirowany i ukrywał się z bronią w ręku. Brał udział w akcjach przeciw Niemcom, w jednej z nich został ranny.

Aresztowany przez UB w kwietniu 1945, został odbity przez oddział partyzancki „Żubra” w akcji 13 IV 1945 pod Mołomotkami. Następnie pełnił wiele funkcji w komendzie poakowskiego Obwodu Sokołów Podlaski, był m.in. referentem wychowawczym i komendantem ośrodka terenowego. Latem 1946 wraz z podległymi sobie strukturami organizacyjnymi podporządkował się Władysławowi Łukasiewiczowi „Młotowi”, który mianował go komendantem rezerw 6. Brygady Wileńskiej AK na terenie pow. Sokołów Podlaski. Z pozostałości struktur poakowskich w tym powiecie zorganizował zaplecze organizacyjne dla oddziałów wileńskich. Tworzyło je pięć ośrodków konspiracyjnych oraz lotna grupa partyzancka. Podległe mu siły wykonały kilkadziesiąt akcji z zakresu samoobrony.

Po śmierci „Młota” w czerwcu 1949 kontynuował walkę pod rozkazami jego następcy, kpt. Kazimierza Kamińskiego „Huzara”. W latach 1949–1950 „Brzaskowi” podlegała nie tylko sieć konspiracyjna, ale i jeden z patroli oddziału „Huzara”. Poległ 7 IV 1950 pod Toczyskami Podbornymi (gm. Jabłonna Lacka), w trakcie przedzierania się przez obławę KBW, którą sprowadził Czesław Białowas, agent UB o ps. „Małachowski”. Miejsce jego pochówku pozostaje nieznanne.

MAZOWSZE I PODLASIE W OGNIU 1944-1956

WALERIAN NOWACKI
„BARTOSZ”

WALERIAN NOWACKI

„BARTOSZ”

Ppor., ur. 12 IV 1924 w Łapach. Do wybuchu II wojny światowej ukończył 2 klasy gimnazjum. Od 1943 w szeregach AK w Obwodzie Wysokie Mazowieckie.

Wiosną 1945 zbiegł z posterunku MO w Drohiczyne i dołączył do oddziału samoobrony Obwodu Bielsk Podlaski AKO ppor. Teodora Śmiałowskiego „Szumnego”. Brał m.in. udział w rozbrojeniu 11 V 1945 kompanii KBW w Siemiatyczach. 2 VIII 1945 wraz z Władysławem Łukasiukiem „Młotem” dołączył do 5. Brygady Wileńskiej AK. Podczas rajdu na lewy brzeg Bugu brał wraz z 1. szwadronem udział w bitwie z pododdziałami 2. pp „ludowego” WP pod Sikorami, a następnie w rozbiu grupy operacyjnej NKWD i UB w Miodusach Pokrzywnych.

Po demobilizacji 5. Brygady Wileńskiej AK we wrześniu 1945 kontynuował walkę w oddziale ppor. Lucjana Minkiewicza „Wiktora” i ppor. „Młota”, który okresowo podlegał komendzie Obwodu WiN Bielsk Podlaski. Od lutego 1946 w składzie 6. Brygady Wileńskiej AK jako dowódca 2. szwadronu. Jeden z najbliższych współpracowników kpt. Łukasiuka. W latach 1946–1948 jego szwadron przeprowadził sto kilkadziesiąt akcji przeciwko UB i jego agenturze, posterunkom MO i przestępcom pospolitym.

W 1947 nie ujawnił się, słusznie przewidując, że komuniści nie dotrzymają warunków amnestii. Wiosną 1947 rozbił pluton KBW ochraniający most na Bugu we Fronołowie i kilka posterunków MO. W czerwcu 1948, w trakcie operacji „Z”, podzielił swój szwadron na mniejsze grupy. Poległ 3 VII 1948 wraz z dwoma podkomendnymi pod wsią Krawce. W kwietniu 2002 jego szczątki zostały ekshumowane z bezimiennego grobu pod Chotczami i złożone na cmentarzu w Łosicach.

MAZOWSZE I PODLASIE W OGNIU 1944-1956

WŁADYSŁAW ŁUKASIUŁ
„MŁOT”, „MŁOT II”

WŁADYSŁAW ŁUKASIUK

„MŁOT”, „MŁOT II”

Kpt., ur. 16 II 1906 w Tokarach (pow. Siedlce). Uczęszczał do gimnazjum w Drohiczynie, a następnie w Sokołowie Podlaskim. Podczas służby w WP w wyniku wypadku doznał trwałego kalectwa.

Od lutego 1940 żołnierz ZWZ-AK w Obwodzie Siedlce (komendant placówki Mężenin). Brał udział w operacji przejęcia niewybuchu rakiety „V-2”. Od października 1944 ścigany przez NKWD, przeszedł na stałe „do lasu”.

Wiosną 1945 dołączył do oddziału Obwodu Bielsk Podlaski AKO ppor. Teodora Śmiałowskiego „Szumnego” (został jego zastępcą). 2 VIII 1945 przyłączył się do 5. Brygady Wileńskiej AK. W sierpniu 1945 wraz z 1. szwadronem walczył z komunistycznymi grupami operacyjnymi pod Sikorami, Zalesiem i Miodusami Pokrzywnymi. Po demobilizacji brygady we wrześniu 1945 pozostał w polu. W oddziale, przemianowanym w lutym 1946 na 6. Brygadę Wileńską AK, pełnił początkowo funkcję zastępcy ppor. Lucjana Minkiewicza „Wiktora”. Od października 1946 do czerwca 1949 dowodził 6. Brygadą. Podporządkował sobie pozostałości siatek akowskich na terenie pow.: Mińsk Mazowiecki, Węgrów, Sokołów Podlaski, Bielsk Podlaski, Siedlce i Wysokie Mazowieckie.

W 1947 nie zdecydował się na ujawnienie, trafnie przewidując, że komuniści nie dostrzegają warunków amnestii. Stał się najważniejszym dowódcą partyzanckim na Podlasiu. Pomimo rozbicia większości pododdziałów 6. Brygady podczas operacji „Z”, przetrwał wielotygodniową pacyfikację. Zginął 27 VI 1949 na kolonii Czaje-Wółka z ręki swojego podkomendnego w nie do końca wyjaśnionych okolicznościach. 13 VIII 1949 funkcjonariusze UB wykopali jego ciało i przenieśli w nieznanne miejsce.

